

MONETĀRAIS BIĻETENS 2008

8

Augustā inflācijas kritums pastiprinājās bāzes efekta ietekmē un mazinoties iekšzemes pieprasījuma spiedienam. Tā sarukumu apliecināja mazumtirdzniecības apgrozījuma un apstrādes rūpniecības produkcijas izlaides kritums, kā arī ražotāju un patērētāju konfidences rādītāji. Vienlaikus mazinājās tautsaimniecības ārējā sektora attīstības nesabalansētība – maksājumu bilances tekošā konta deficīts 2. ceturksnī bija 15.6% no iekšzemes kopprodukta (zemākais rādītājs kopš 2005. gada), turpinoties mērenai eksporta izaugsmei (gada pieauguma temps jūlijā – 9.3%) un vienlaikus sarūkot importam (jūlijā – par 12.0%). Zemāka ekonomiskā aktivitāte turpināja palielināt bezdarba līmeni – augustā tas pieauga vēl par 0.1 procentu punktu (līdz 5.2%).

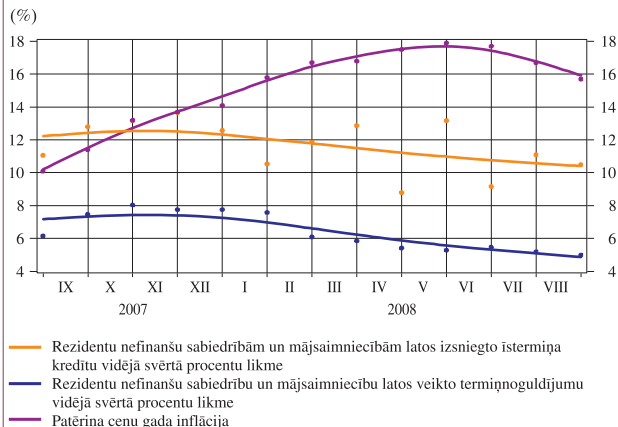
Jūlijā samazinājās pēc darbadienu skaita izlīdzinātais apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 9.1%) un par 10.3% saruka mazumtirdzniecības (t.sk. automobiļu tirdzniecības un autodegvielas mazumtirdzniecības) apgrozījums. Augustā kravu apgrozība Latvijas ostās un dzelzceļa kravu apgrozība salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās attiecīgi par 12.1% un 0.6%.

Patēriņa cenu gada inflācija augustā saruka par 1.0 procentu punktu (līdz 15.7%), bet mēneša laikā patēriņa cenas kritās par 0.4% (straujākais cenu sarukums kopš 2003. gada augusta). Lielākā samazinošā ietekme uz cenām bija dārzeņu un degvielas cenu kritumam (attiecīgi 27.6% un 4.3%). Visvairāk palielinājās apģērba un ēdināšanas pakalpojumu cenas. Gada pamatinflācija samazinājās līdz 13.4%, bet pēdējo 12 mēnešu vidējā gada inflācija pieauga (līdz 15.6%).

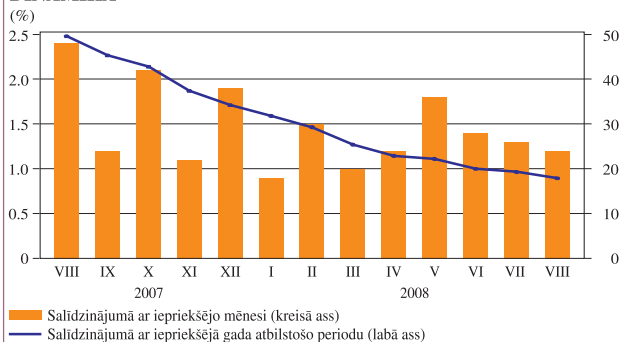
Augustā valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums bija 15.4 milj. latu, bet 2008. gada pirmajos astoņos mēnešos tas sasniedza 116.5 milj. latu. Augustā deficītu valsts pamatbudžetā (6.5 milj. latu) un pašvaldību konsolidētajā budžetā (9.0 milj. latu) kompensēja pārpalikums valsts sociālās apdrošināšanas budžetā (29.6 milj. latu). Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 7.3%, bet izdevumi pieauga par 19.1%. Nodokļu ieņēmumi palielinājās par 8.3% (t.sk. uzņēmumu ienākuma nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumi – attiecīgi par 41.6% un 23.7%). Turpināja palēnināties iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieauguma temps (kāpums – attiecīgi 9.9% un 18.0%). Pārējo nodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā bija mazāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. No ES fondu saņemtie finanšu līdzekļi noteica ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu pieaugumu (57.0%). Izdevumu palielināšanos noteica gan uzturēšanas, gan kapitālo izdevumu kāpums. Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds augustā pieauga par 15.4 milj. latu (līdz 1 506.8 milj. latu), valdībai emitējot valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīrus.

M3 un rezidentu noguldījumu atlikums augustā nedaudz samazinājās, savukārt izsniegto kredītu atlikums turpināja mēreni, bet stabili augt. M3 saruka tikai par 3.1 milj. latu, gada kāpuma tempam nemainoties (5.7%), savukārt M2 un M1 samazinājās mazliet vairāk (gada pieauguma temps – attiecīgi 5.5% un –11.3%). Noguldījumu uz nakti un noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem atlikums samazinājās attiecīgi par 58.8 milj. latu un 12.2 milj. latu, savukārt noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikums pieauga par 40.9 milj. latu. Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) palielinājās par 14.0 milj. latu. Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību nogul-

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA, KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES

REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA DINAMIKA

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2008	
	VII	VIII
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-6.9	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.3	-0.4
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	15.2	15.6
Gada (%)	16.7	15.7
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	14.3	13.4
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	55 436	56 333
Bezdarba līmenis	5.1	5.2
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansālā bilance (milj. latu)	101.1	116.5
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	369.9	*
Imports	642.5	*
Bilance	-272.6	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

dījumu atlikumam sarūkot, arī gada kāpuma temps samazinājās par 0.4 procentu punktiem (līdz 7.2%). Tomēr mājāsaimniecību noguldījumu atlikums palielinājās par 16.5 milj. latu jeb 0.5% (gada kāpuma temps – 5.0%).

Lielākā daļa kredītresursu joprojām tika novirzīta uzņēmējdarbībai, mazāk palielinoties mājāsaimniecību kredītešanai. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums augustā pieauga par 169.8 milj. latu jeb 1.2%, bet gada pieauguma temps samazinājās par 1.4 procentu punktiem (līdz 17.9%). Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 132.1 milj. latu jeb 1.9%, gada pieauguma tempam samazinoties par 1.4 procentu punktiem (līdz 23.2%). Joprojām visstraujāk palielinājās hipotēku kredīta, komerc kredīta un industriālā kredīta atlikums (attiecīgi par 32.4%, 20.2% un 10.1%). Savukārt mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums pieauga par 48.1 milj. latu jeb 0.8%, gada kāpuma tempam samazinoties par 1.2 procentu punktiem (līdz 13.2%). Latos izsniegto kredītu atlikuma pieaugums bija neliels (tikai 3.9 milj. latu), bet eiro un citās ārvalstu valūtās izsniegto kredītu atlikums palielinājās attiecīgi par 138.3 milj. latu un 27.6 milj. latu.

Turpināja pieaugt banku ārvalstu finansējums, saistībām pret ārvalstu bankām augot par 169.9 milj. latu, t.sk. saistībām pret mātesbankām – par 38.5 milj. latu. Palielinājās arī nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikums. MFI firos ārējo aktīvu negatīvais rādītājs augustā pieauga par 99.5 milj. latu.

Ņemot vērā to, ka finanšu sektorā notikusi korekcija, turpmāka kredītešanas izaugsme un uzņēmējdarbībai pieejamo resursu samazināšanās nav vēlama un inflācijai ir krituma tendence, Latvijas Bankas padome nolēma ar 24. oktobri samazināt augusta inflācijas laikā palielināto rezervju normu banku saistībām ar termiņu ilgāku par 2 gadiem no 6% uz 5% un rezervju normu pārējām rezervju bāzē iekļautajām saistībām – no 8% uz 7%. Tādējādi atbrīvoti papildu finanšu resursi kredītešanai un radīti labvēlīgāki apstākļi tautsaimniecības izaugsmes nodrošināšanai nepieciešamo kredītresursu pieejamībai. Turklāt vienlaicīgs rezervju normas samazinājums dažādu termiņu saistībām nodrošinās vienmērīgāku ietekmi uz latu naudas tirgus likviditāti, saglabājot bankām motivāciju piesaistīt ilgtermiņa līdzekļus.

Banku pieprasījuma noguldījumu atlikums Latvijas Bankā, samazinoties rezervju bāzei, saruka, un naudas bāze M0 augusta beigās bija par 28.5 milj. latu mazāka nekā jūlija beigās, M0 gada pieauguma tempam kritoties līdz 1.0% (jūlijā – 7.1%). Centrālās bankas naudas piedāvājumu samazināja valdības latos veiktā noguldījuma atlikuma Latvijas Bankā pieaugums. Savukārt Latvijas Bankas firos ārējie aktīvi gandrīz nemainījās, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrjiem ārējiem aktīviem augusta beigās bija 120.3%.

Latvijas naudas tirgū saglabājās likviditātes pārpalikums, un bankas neizmantoja Latvijas Bankas piedāvātos resursus, turpinot izvietot brīvos līdzekļus noguldījumu iespējās uz nakti centrālajā bankā. Tāpēc RIGIBOR kredītiem uz nakti saglabājās 3.4–3.7% robežās. Gandrīz nemainījās arī 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR (6.21%, 7.15% un 8.47%).

Augustā nemainījās mājāsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu procentu likmes, savukārt latos izsniegto kredītu procentu likmes kopumā samazinājās, lai gan auga mājokļu iegādei nacionālajā valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (par 0.2 procentu punktiem; līdz 9.3%). Mājāsaimniecību veikto termiņnoguldījumu procentu likmes nedaudz saruka, bet nefinanšu sabiedrību veikto termiņnoguldījumu procentu likmes pieauga.

Augustā Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu palielinājās (attiecīgi par 5.3% un 4.3%), bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss samazinājās par 2.3%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2008	
	VII	VIII
MFI¹		
M3	6 517.4	6 514.3
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	110.7	123.8
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	7.6	7.8
M2	6 399.0	6 382.8
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 296.2	2 337.1
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	341.5	329.3
M1	3 761.2	3 716.4
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	885.6	899.6
Noguldījumi uz nakti	2 875.6	2 816.8
Tīrie ārējie aktīvi	-5 397.1	-5 496.6
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	14 290.9	14 460.6
Kredīts valdībai	401.0	407.3
Centrālās valdības noguldījumi	457.3	478.6
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 390.0	2 429.7
Latvijas Banka		
M0	2 429.7	2 401.2
Skaidrā nauda apgrozībā	1 003.2	1 018.1
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	1 417.3	1 375.2
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	9.1	7.9
Tīrie ārējie aktīvi	2 891.0	2 887.7
Tīrie iekšējie aktīvi	-461.3	-486.5
Kredīti	-336.3	-344.7
MFI	0	0
Valdībai (neto)	-336.3	-344.7
Pārējie aktīvi (neto)	-125.0	-141.9
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	4 098.52	4 156.96
Zelts	146.31	140.21
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.12	0.12
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 952.03	4 016.57
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	6 386.81	6 150.60
Zelts	228.01	207.46
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.18	0.18
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	6 158.53	5 942.87

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2008	
	VII	VIII
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.4	3.4
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	8.1	8.0
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	16.9	16.3
t.sk. mājokļa iegādei	9.1	9.3
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	7.5	7.3
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.9	6.9
t.sk. mājokļa iegādei	6.7	6.7
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	4.1	4.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.3	1.2
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	6.7	6.6
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.1	1.2
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	4.0	4.1
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.9	1.9
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	4.5	4.3
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.7	1.7
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	6.0	6.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.4510	0.4750
Ls pret GBP	0.8940	0.8730
Ls pret 100 JPY	0.4180	0.4360
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2008	
	VII	VIII
MFI rezerves	1 536.7	1 493.9
Nacionālā valūta kasēs	117.6	118.4
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 419.1	1 375.5
Ārzemju aktīvi	4 844.8	5 005.3
Ārvalstu valūta kasēs	65.5	64.9
Prasības pret MFI	2 724.9	2 797.6
Prasības pret ne-MFI	1 977.5	2 044.8
Pārējie aktīvi	76.9	98.0
Prasības pret centrālo valdību	328.0	334.0
Prasības pret vietējo valdību	73.0	73.3
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	294.5	307.1
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 725.3	7 832.9
Prasības pret mājsaimniecībām	6 333.1	6 381.2
Neklasificētie aktīvi	1 057.5	1 184.2
Pamatlīdzekļi	194.5	195.2
Nauda ceļā	34.9	37.0
Pārējie aktīvi	183.5	205.1
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	644.6	746.9
Aktīvi pavisam	22 192.8	22 611.8
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>331.1</i>	<i>338.7</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 614.0	1 590.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	67.9	76.0
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	699.7	691.4
Mājsaimniecību	846.4	823.5
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 245.8	1 235.2
Valsts nefinanšu sabiedrību	220.6	210.9
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	369.8	364.5
Mājsaimniecību	655.4	659.7
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 521.4	2 539.4
Valsts nefinanšu sabiedrību	32.0	24.1
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	732.0	722.8
Mājsaimniecību	1 757.3	1 792.4
Centrālās valdības noguldījumi	121.1	134.0
Vietējās valdības noguldījumi	270.5	261.5
Tranzītfondi	3.7	3.7
Ārzemju pasīvi	13 132.8	13 389.6
Saistības pret MFI	8 627.4	8 797.3
Saistības pret ne-MFI	4 178.1	4 265.4
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	327.3	326.9
Saistības pret Latvijas Banku	0	0
Emitētie parāda vērtspapīri	226.9	225.3
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	110.7	123.8
Kapitāls un rezerves	1 868.9	1 892.4
Rezidentu	1 130.8	1 154.2
Nerezidentu	738.1	738.1
Uzkrājumi parādiem un saistībām	145.1	152.4
Neklasificētie pasīvi	931.9	1 063.7
Nauda ceļā	137.5	162.9
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	221.4	233.9
Saistības pret rezidentu MFI	573.1	666.9
Pasīvi pavisam	22 192.8	22 611.8
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>331.1</i>	<i>338.7</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).